

3/2012

KNIŽNÍ ŽNIAČKA

SPOLEK SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

KDYŽ SE POTKÁ RAK SE LVEM

(Přání k narozeninám Jiřího Slívy a Ladislava Kuklíka)

Při prohlížení seznamu jubilantů letošního roku mě zaujala dvě jména narozených v těsném závěsu za sebou. Prvním je Jiří Slíva, narozený 4. 7. 1947 ve znamení Raka (stejně jako já) a druhým Ladislav Kuklík, narozený ve znamení Lva, 1. 8. 1947. Oba umělci se tedy dožívají krásných 65 let. Pochopitelně mě napadlo napsat krátké vyprávění a gratulace oběma tvůrcům báječných grafik, které nalezly obdivovatele i v řadách sběratelů exlibris.

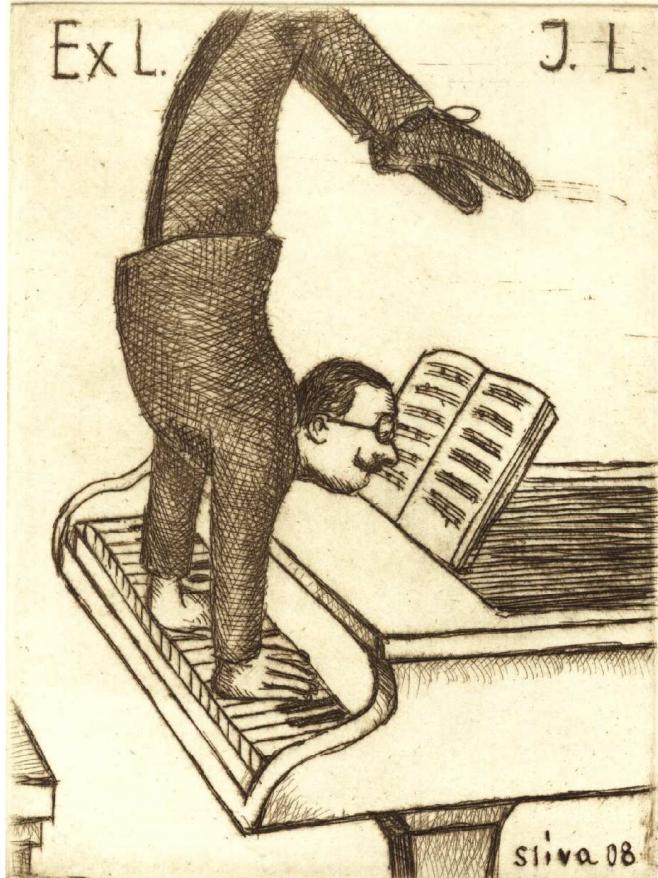
Co je spojuje, čím si jsou blízcí, jaké jsou jejich životní osudy? Odpověď je velice prostá: láska k umění; vůbec nezáleží na tom, že Jiří Slíva nabízí mimořádně inteligentní humor provedený grafickou technikou barevné litografie a vzácněji i technikou leptu, zatímco Ladislav Kuklík obdivuje a neustále objevuje ženu, převážně nahou ženu, a svá zjištění zaznamenává kresbou či grafickou technikou barevného leptu, aby vydal svědectví o tom, že žena je věčnou inspirací mužů.

Vrátím-li se zpět k Jiřímu Slívovi (je přeci o měsíc starší), pak se ze sborníku *Česká grafika XX. století* dozvímě, že se narodil v Plzni (tam je jakási líheň zajímavých umělců všech oborů – vzpomeňme Skupu, Horníčka a také Slívu k nim přiřaďme). V téže publikaci si přečteme, že absolvoval soukromá studia, například od Jiřího Anderleho získal zkušenosti v práci s kovovou deskou, Jiří Šalamoun pak jej zasvětil do tajů litografie. Je autorem kresleného humoru, knižních ilustrací, známků, a kdo měl to potěšení po-

Jiří Slíva, C3, 2012

dívat se do ateliéru, poněvadž být v ateliéru Jiřího je opravdu radostná událost, pak mi dá za pravdu, že i obrazy a volné kresby jsou laděny vždy humorně a pohladí bolavou duši člověka dvacátého prvního století. Vysoká škola ekonomická v Praze jak se zdá mu vůbec neublížila a pro nás sběratele je radostné, že si vybral tvůrčí práci, na jejímž konci je úsměvná grafika, namísto toho, aby jako vzdělaný inženýr řešil národní hospodářské problémy. Ještě se mohlo stát, že by mu nehospodární politici chtěli hodit všechno na triko! Takto si sedí v ateliéru a kreslí, zajde s deskou na VŠUP, aby u Vladimíra Bujárka vytiskl hezký vtipný lísteček, třeba pro edici Biblos nebo zaskočí do litografické dílny a připraví k tisku nový list oslavující kávu, a ta kávička hned zavoní, a když není káva, nakreslí třeba pozvánku na Bierfest, který se u Lípů odjakživa slaví. Pivo je přeci nápoj lahodný, tak si můžeme s Jiřím připít na zdraví. Každý list je důkazem, že v hlavě grafika Jiřího Slívy je nějaké bezedné šuple, ze kterého může neustále vytahovat nové a nové nápady, stejně jako kouzelníci, co tahají z klobouku živé králíky, a já nemohu pochopit, kde se tam berou. Nemohu pochopit ani to, kam chodí na své nápady Jiří, poněvadž mě by ani ve snu nenapadlo pozvat čapy na kávu nebo vytvořit kávovou fontánu,

Jiří Slíva, C3, 2008

o vinných námětech nemluvě. A když už jsem se dopracoval až k tomu vínu, mohu klidně zvolat: „Jiří, Jiří Slívo, ty kluku silně humorně nadaný, až tenhle časopis dostaneš, tak už budeš mít bujaré oslavy za sebou, ale důvod k vypití skleničky dobrého vína je přece vždycky. Neváhej a nalej si bílé, růžové nebo si dopřej dvojku červeného s vědomím, že víno posiluje srdeční sval, rozšiřuje cévy a bystří mozek, aby neleznivěl. Hodně zdaru do dalších let, nové kávové orgie, a s radostí vytahuj z toho tajného šupleta nápady, které dělají radost všem lidem dobré vůle. Již předem za všechny obdivovatele děkuji, s „račím“ pozdravem se loučím a volám staré budovatelské heslo „kupředu, levá, zpátky ni krok“!

Lev Ladislav Kuklík je o měsíc mladší, musel by tedy chodit výše uvedenému oslavenci pro pivo. Ale to se jen tak říká a Jiří určitě nebude trvat na donášce uvedeného moku. Navíc Ladislav je v poslední době abstinentem, což zavinila slinivka břišní a nemoci vedlejší, které se v následujících letech přidaly. Alespoň se nemusí namáhat zvedáním skleniček a půllitrů a může veškerý čas věnovat kresbě a realizaci grafických listů. Je kreslířem mimořádným a kromě ženského těla, které studuje s pečlivostí jemu vlastní, se začal věnovat i větší havěti, jako je například lev, panter,

zebra a dokonce i žirafa. Daří se mu, pražské billboardy dosvědčují, že jeho obliba stále roste, a my, kteří rádi obdivujeme krásné ženské tvary, začínáme mít obavy, že nakonec natrvalo zakotví kdesi v divokých savanách či afrických národních parcích a věčné téma - žena - zcela opustí. Neopustí, nebojme se, vždyť nedávno při jedné vernisáži své výstavy prohlásil, že žena je objektem neuvěřitelně tajemným, neprozoumaným, záhadným a nutí umělce znova a znova objevovat a obdivovat skrytá tajemství. Zůstává tedy pro Ladislava stále dostatek práce a proč ne, jeden slavný umělec kdysi prohlásil: „Zavřete mě do místnosti, postavte na stůl několik prázdných láhví a já budu mít dost námětů na celý život“. A to měly být jen prázdné láhve. Co teprve pět, no tak dobře, tři, dvě krásné ženy lepých tvarů a umělec se může pustit do studia ženské krásy! Že stačí i jedna žena? Pochopitelně stačí, vždyť ranní slunce hladí hladké linky jinak než plný polední jas. Lenivost večera a smyslnost noci vystřídají denní světlo, tlumené stíny vytvářejí krásné záhadné jeskyňky na lidském těle a vyprovokuji fantazii do krajnosti. Tajemná žena je stále žádoucí, nová v očích grafika i sběratele. Přejme tedy umělci další objevné zážitky při studiu ženských linií i jistou ruku při realizaci kreseb z dalekých krajin, kde divoká zvěř ještě volně pobíhá krajinou a raduje se ze svobody.

Škoda, že absolvent Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru Jiřího Trnky a Zdeňka Sklenáře nevěnuje více času nám, posedlým sběratelskou vášní exlibris, škoda, že těch rafinovaných lístečků provedených kombinovanou technikou s decentní barevností je tak málo a patří k nedostupným! Škoda, polepší se, Ladislave, nakresli na kovovou desku třeba lva nebo raka, a přidej jen můj monogram. To bude stačit. Už předem děkuji a přeji Ti do budoucích let pevnou ruku, dobrou pohodu, krásné náměty, a až budeš slavit tu nádhernou pětašedesátku, vzpomeň si na naše společné procházky starou Prahou, kdy život plynul stejně krásně jako dnes, ženy byly stejně přitažlivé a naše oči je hladily po pevných a vyvinutých liniích.

Dva umělci, dva uzavřené světy a přeci je kromě těch dovršených pětašedesáti roků spojuje něco společného, jak jsme si v úvodu připomněli: láska k umění překračující nejen pomyslné zeměpisné hranice, ale i mezilidské vztahy a potřeba nabízet všem, kdo mají rádi humor a krásu, víru v lidské hodnoty a ujištění, že svět je přeci jen báječné místo pro život.

Ladislav Kuklík, C3, 2009

Karel Žižkovský

KULATINY MARIE MICHAELY ŠECHTLOVÉ

V letošním roce se dožívá kulatého jubilea táborská výtvarnice Marie Michaela Šechtlová. Grafice a exlibris se začala věnovat již na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze na počátku 70. let, když byla studentkou profesora Zdeňka Sklenáře. Dopoulosud vytvořila 307 exlibris. Z grafických technik jí nejvíce učarovala mezzotinta. Byla jednou z prvních, kdo tuto téměř pozapomenutou techniku oživil a dokázal ji přivést na vysokou uměleckou úroveň. V jejích grafikách nalézáme sepětí s přírodou, vztah života a plynoucího času, poznání jedinečnosti okamžiku. Vedle mezzotinty je její další technikou litografie. Zde mívá nejčastěji divadelní náměty. Nejedná se však o konkrétní divadelní hry, ale spíše o člověka vzhledem k prostoru, ve kterém je, a k ostatním lidem, o jeho pocity a nálady. Kromě grafiky tvoří i olejomalby a na nich především stromy a vodu.

Marie M. Šechtlová, C3, 1985

Umělecké kořeny M. M. Šechtlové však sahají až do druhé poloviny 19. století. Tehdy si její pradědeček Ignác Šechtl zřídil fotografickou živnost. V současné době se tak stará i o fotografický odkaz tří generací svých předků. Založila spolu s rodinou v Táboře Muzeum fotografie Šechtl a Voseček. V něm uspořádali již dvacet výstav historických fotografií a to nejen od Šechtlů, ale i od dalších českých a zahraničních fotografů. V současné době je muzeum v rekonstrukci, ale výstavy pokračují v dalších táborských prostorách. Více najdete na <http://sechtl-vosecek.ucw.cz/index.html>. Zabývá se též kompletní digitalizací rodinného fotografického archivu; na webových stránkách je již okolo 29 000 fotografií.

Další informace o M. M. Šechtlové najdete na jejích internetových stránkách
<http://www.wix.com/sechtlova/home>
a <http://www.saatchionline.com/sechtlova>.

Nezbývá než popřát Marii Michaelu Šechtlové mnoho elánu a tvůrčích sil do další grafické tvorby, ať se počet jejích exlibris nadále rozrůstá, a Muzeu fotografie spoustu dalších krásných výstav jako dosud.

Jiří Hlinovský

RYTEC A GRAFIK JINDŘICH FAKTOR

Jindřich Faktor je především vynikající rytec. Narodil se 20. 4. 1972 v Praze. Je absolventem Střední uměleckoprůmyslové školy v Turnově. Patří k mladší generaci našich členů - grafiků. Členem SSPE se stal v roce 1999 a vytvořil pro sběratele

několik exlibris technikami mědirytu, dřevorytu a linorytu. Zabývá se rovněž volnou grafickou tvorbou, za niž získal ocenění na Grafice roku v roce 2003. Oblíbené a ceněné jsou Faktorovy pražské veduty ryté do oceli. V roce 2011 vyšly dvě obálky prvního dne ke známkám Český filmový plakát - Markéta Lazarová a Něžná, na nichž byl autorem rytin plakátů Ukradená vzducholod' a Ptáci – horor od Alfreda Hitchcocka.

V roce 2007 měl Jindřich Faktor samostatnou výstavu v galerii Anderle v Praze, kterou připravila paní Věra Jirousová (1944-2011). Z tiskové zprávy paní

Věry Jirousové uvádíme:

Vystavené grafické listy Jindřicha Faktora jsou pozoruhodné tím, že jsou inspirovány právě tak fenomény přírody jako fenomény kultury. Jednotlivé rytiny zaujmou svým svébytným výtvarným výrazem i tím co zobrazují. Jejich názvy otevírají volná téma a naznačují směr vizuální myšlenky. Je zřejmé, že v těchto grafických listech nejde o ilustrace.

V autorově přístupu se projevuje schopnost odpoutat mysl od iluze objektivního obrazu, která je v evropské kulturní tradici spojena s kartesiánskou konvencí subjektu a objektu. Jeho pohled se obrací k věcem viditelného světa, je však schopen uvolnit vžitě těžiště své osobnosti, aby jím začala proudit vnitřní síla duše a sjednotila v obraze mysl s celým světem.

Soubor linorytů i klasických rytin Jindřicha Faktora je založen na součinnosti pozorného vnímání, vcítění a vizuálního myšlení. Každý v nich může sledovat a rovněž spoluprožívat svobodný pohyb imaginace. To, že se cítíme svobodní, člověku vlastně otevírá možnost spatřit kolem sebe nejrůznější detaily věcí, namísto toho, aby je jen roztržitě míjel. Pozornost, s níž se setkáváme v autorově

Jindřich Faktor, X2, 2005

ryteckém díle, v nás prohlubuje schopnost vidět co se děje právě zde a nyní na horizontu souvislostí a spolubytí.

Z hlediska výtvarných forem jsou autorovy grafické práce svým způsobem precizní, dominantní složku tvoří jemný a osobitý výraz, jenž zaznamenává rytou kresbou nepatrné proměny zobrazené skutečnosti. Autor formuje kompozici jako zastavenou chvíli výtvarného gesta a odkrývá zázračnou dimenzi bytí přítomnou v každodenním životě. Prostřednictvím grafického obrazu můžeme sledovat zvláštní zákonitost mezi

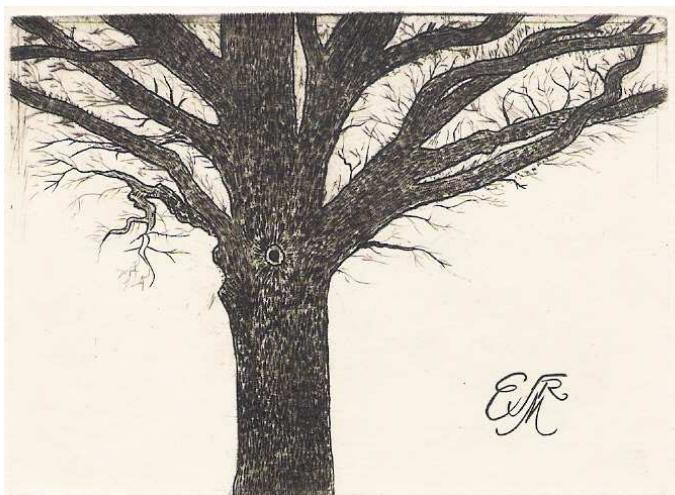
zobrazením a čistou myslí: člověk vidí nebo spatří jen to, co rezonuje s jeho myšlením.

„Tak toto napsala paní Věra Jirousová o mojí práci před pěti lety, aniž bychom spolu vedli nějaký hlubší rozhovor, aniž by o mně věděla, že jsem praktikující buddhista, či cokoli jiného o mém životě. Škoda, že už tu paní Věra není,“ dodává Jindřich Faktor.

Jan Langhammer

RUDA MAREČEK,

další jubilant ze sběratelské líhně v Hradci Králové a k tomu sedmdesátník, se narodil 31. 7. 1942. No, mezi námi seniory, 70 let není žádný věk. Je to hezké číslo, s kterým se rádi potěšíme, pozastavíme, ale mávneme rukou a jde se dál.

Rudolf Mareček, C3, 2008

ku vytvořil několik grafických lístků poetické krásy, které neunikly zájmu sběratelské veřejnosti.

Je členem SSPE a hradecké sběratele pozval, aby se mohli každý měsíc scházet, do jedné z místností tiskárny. Tak chodíme k Rudovi, z čehož se časem stalo „Rudolfinum“. Takže i v Hradci máme Rudolfinum a jsme rádi.

Ještě na tebe, Rudo, prozradím, že jsi výborný společník, gentleman, milovník ženských křivek ve výtvarném umění a sběratelem exlibris těchto námětů.

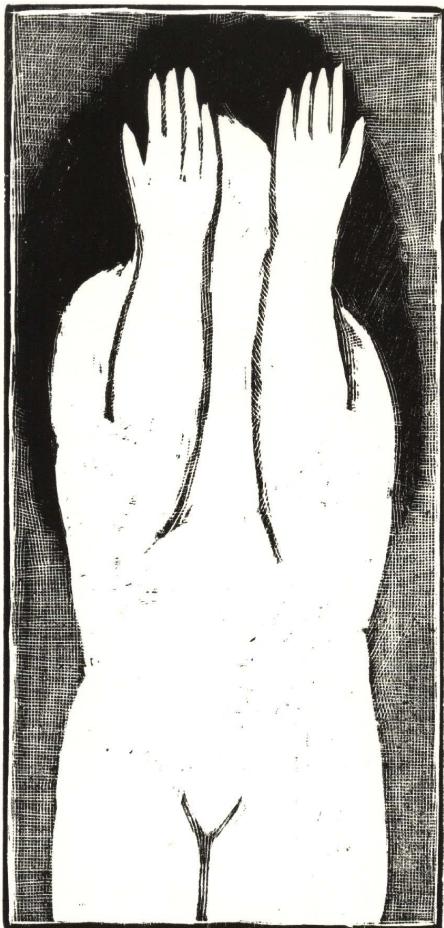
Že jsme Tvoji sedmdesátku v „Rudolfinu“ významně oslavili, o tom snad není pochybnost. A tak dovol, abych Ti jménem svým a našich přátel, členů spolku SSPE, ještě jednou popřál hodně zdraví, sběratelských úspěchů a krásných tisků.

Stanislav Zídek

VZPOMÍNKA NA VLADIMÍRA KOMÁRKA

Jsou místa, která mají zvláštní moc, kde se pokorně skláníme před jejich mimořádnou silou, kde zatajíme dech, místa, která nás osloví, obklopí a prostoupí. Při každé návštěvě Prahy musím projít Karlovou ulicí na stejnojmenný most, musím se po-

dívat na Hradčany, na protékající Vltavu, na Kampu. Příliš nevnímám davy turistů, prodejce suvenýrů nebo produkce muzikantů. A i když je můj čas strávený v tomto prostoru jen krátký, je mi tam moc dobré a odcházím s pocitem, že mám zase na nějaký čas „dobité baterky“ a že se určitě, bude-li mi to ještě dopřáno, vrátím.

Vladimír Komárek, X2, 1992

zdrojem velké síly, povzbuzením do dalších dnů, ale i přístavem, do kterého jsem se mohl po těch mnohdy rozbouřených cestách životem vždy vracet.

Vždycky jsem se snažil respektovat ono sdělení u branky o krátké návštěvě. Nutno ale říci, že hlavně díky Vladimírovi se to málodky podařilo dodržet. A když snad přece jen, musím podotknout, že i krátká návštěva potěšila.

Dr. Karel Žižkovský před časem napsal: „Když budete někdy stát při západu slunce v tiché krajině, určitě uvidíte tu zvláštní fialovou a růžovou a odstíny šedé, to Vladimír už znova maluje. A když mu nahoře dovolili zase malovat, tak musí být určitě genius.“

A tak, když se dívám při západu slunce na obzor a vidím ty Tvoje barvy, Vladimíre, musím přiznat, scházíš nám.

Vladimír Komárek zemřel před deseti lety 24. srpna 2002.

Jaroslav Štorek

Vladimír Komárek, C4, 1998

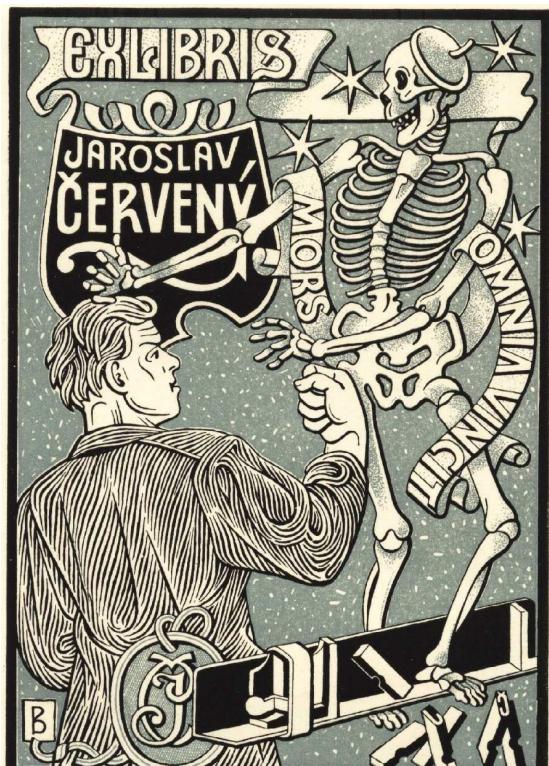
VZPOMÍNKY NA JUBILANTY

Pokusme se společně vzpomenout na významné české tvůrce exlibris, novoročenek, volné grafiky, ilustrací, kreseb, maleb a u některých i plastik, kteří mají letos jubileum narození či úmrtí. Svojí výtvarnou činností výrazně přispěli k dobrému jménu českého grafického umění a jejich práce nám přinášejí trvalé potěšení a radostné chvíle při prohlížení a vystavování jejich prací.

Josef Baruch (*28. 7. 1892 Krásno nad Bečvou, †22. 11. 1966 Praha) pocházel z Valašska, a ačkoliv žil po studiích v Praze, Valašsku věnoval převážnou část svých výtvarných prací. Vystudoval Odbornou školu pro zpracování dřeva ve Valašském Meziříčí a pokračoval ve studiu na Uměleckoprůmyslové škole v Praze (profesoři E. Dítě, J. Preisler a A. Hofbauer) a po 1. světové válce dokončil studium ve speciálce F. Kysely. Věnoval se pedagogické činnosti v Praze a na Slovensku, na Valašsko pravidelně zajížděl. O jeho výtvarné tvorbě zasvěceně píše Jiří Demel ve Slovníkovém listu (SSPE 1998): „Věnoval se malbě, ilustraci i grafice, navrhoval gobelíny (za gobelín Radegast získal v Paříži v roce 1925 stříbrnou medaili). Vypracoval návrhy na vojenské a sokolské prapory. Nezapomíнал ani na řezbářství a vytvořil znaky ČSR pro parlament a pamětní desku na rodný dům A. Jiráska v Hronově. Nejvíce pozornosti věnoval podobě knihy. Ilustroval kresbou, akvarelem i dřevorytem a vytvořil řadu bibliofilských tisků. Ilustroval spisy J. Nerudy, A. Sovy, příležitostné tisky, avšak nejvíce P. Bezruče, s nímž ho pojilo i osobní přátelství. Zvláštní místo v jeho knižní tvorbě mají jeho vlastní vzpomínkové knihy Staríček Kubějů, Ludé zpod Junákova a Pod Junákovem, v nichž své rázovité vyprávění doprovodil neméně rázovitými dřevoryty.“ Exlibris Jožky Barucha jsou nezaměnitelná. Připomínají řezby do dřeva svojí výraznou konturou a současně nás přenášejí na Valašsko a ke zdejší lidové tvorbě. Základní motiv exlibris s atributy majitele je často doplněn stylizovanými kresbami květů, stromů apod. Podle soupisu z roku 1986 jich vytvořil 169 a k tomu asi 70 novoročenek.

Sigismund Ludvík Bouška (*25. 8. 1867 Příbram, 29. 8. 1942 Náchod)

Sigismund Ludvík Bouška, spisovatel, překladatel, básník, autor literárních studií, kapitulář řádu benediktinů, zakladatel Katolické moderny, několikanásobný redaktor a velký znalec japonských dřevorytů vytvořil rovněž 47 exlibris pravděpodobně v rozmezí let 1910 až 1915. Jejich seznam č. 68 z roku 1945 zpracoval P. Vodehnal podle soupisu dr. Miloslava Novotného ve Sborníku pro exlibris a jinou užitnou grafiku, ročník V, SSPE 1943. V roce 1912 otiskuje S. Bouška v revue Antonína Macka

Josef Baruch, P2/2, 1950

Český sběratel svou první studii o japonském dřevorytectví, pořádá první pražskou výstavu tohoto exotického umění a připravuje knihu Dějiny japonského dřevorytu, k jejímuž vydání nedošlo. Byl zcela zaujat dílem Josefa Váchala, který pro něho vytvořil osm knižních značek. Jeho studie JOSEF VÁCHAL, uveřejňovaná na pokračování v šesti dílech literárního a uměleckého sborníku TÝN, ročník III, Praha 1919, je základní hodnocením Váchalova grafického a malířského díla v jeho nejplodnějším období z hlediska duchovního. Za jímavý je již první odstavec studie: „Geniální mistr Josef Váchal není u nás tak znám, jak si umění jeho zaslouží. Firma Viktor Singer v Hamburku vydala před válkou cyklus jeho barevných dřevorytů (60 M) a jak jsem se přesvědčil, v Německu jednotlivé listy alba toho se v aukcích prodávají za vysoké ceny. Kdežto u nás nebylo porozumění pro dílo Váchalovo, do Německa mnoho jeho prací bylo získáno, olejů, leptů, dřevorytů, dřevořezeb a četná exlibris byla přímo objednána. Žádný prorok není vážen ve vlasti své.“ Úplný přepis této studie s ilustracemi je na stránkách <http://www.vachal.cz/>. Základní informace o básníkovi přináší kniha: Bitnar, Vilém: Sigismund Ludvík Bouška. Praha 1932 a SSPE vydal Slovníkový list, jehož autorem je Ing. M. Humplík (2004). Literární dílo S. Boušky nebylo dlouho vydáváno a teprve po roce 1989 bylo přikročeno k vydání jeho korespondence s Františkem Bílkem (1992), Otokarem Březinou (1997) a Karlem Dostálem-Lutinovem (2002).

Vítězslav Fleissig (*28. 9. 1892 Praha, 14. 12. 1955 Praha)

Podle seznamu č. 122, sestaveného Janem Beránkem vytvořil Vítězslav Fleissig 595 exlibris. Jako grafik byl samoukem. Používal grafické techniky litografie, leptu, linorytu a dřevorytu. Jeho počáteční tvorba je poznamenána secesí a dekadencí. Často zobrazoval ženské akty, ale také krajinné a městské motivy. Majiteli jeho prací byli významní sběratelé, např. J. Hladký (9), M. Jančáková (25), dr. G. Mantero (6) a V. Rudl (7).

Sigismund Bouška, X3, 1914

Vítězslav Fleissig, C3, 1936

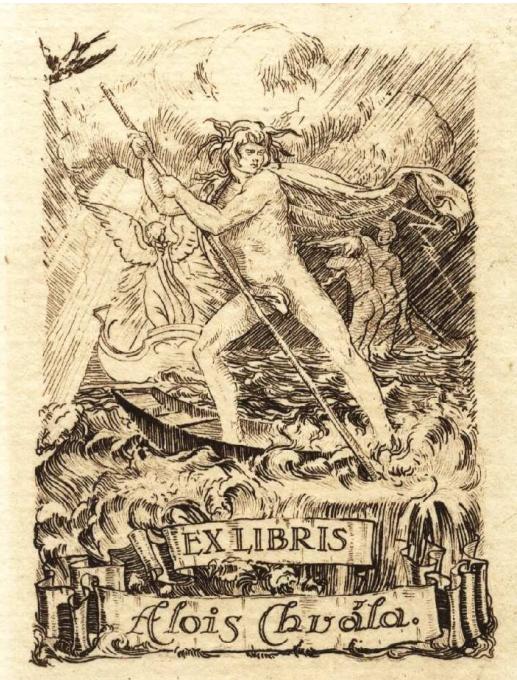
Josef Sejpka (*23. 11. 1885 Sušice, 10. 7. 1952 Praha)

Dovolte, abych připomenul umělce, který vytvořil pouze několik exlibris. Josef Sejpka, akademický malíř, byl profesorem výtvarné výchovy na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. (Jeho žáky byli pozdější významní umělci, např. J. Liesler). Studoval na uměleckoprůmyslové škole v Praze (prof. K. V. Mašek) a po 1. světové válce tři roky na AVU v Praze (prof. M. Pirner). Byl přednostou Ústavu ornamentiky a věcného kreslení. Těžištěm jeho činnosti byla grafika a umělecký průmysl. Vytvořil výzdoby Národního památníku na Žižkově, lázní Velichovek, divadel v Hronově, Chrudimi a Kolíně, dekorativní vitráže v Městské knihovně v Praze a další práce. V užité grafice vytvářel diplomy, návrhy bankovek, kolky, plakáty a exlibris. Z jeho knižních značek je nejznámější barevný dřevoryt pro Jaroslava Červeného z roku 1914 a lept pro Aloise Chválu z roku 1919.

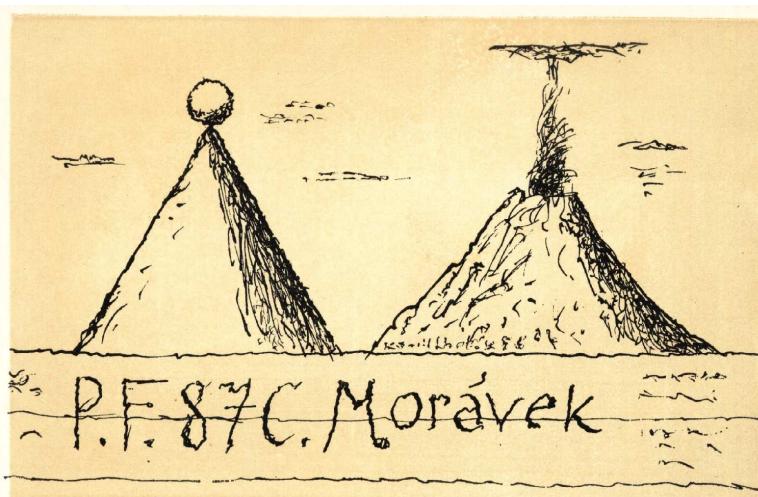
Kamil Lhoták

(*25. 7. 1912 Praha, †22. 10. 1990 Praha)

Kamil Lhoták, malíř, grafik, ilustrátor, tvůrce poštovních známek a kreslených filmů, který zaujal přední místo mezi českými výtvarníky a jehož věhlas daleko přesahuje do zahraničí, byl autodidaktem.

Josef Sejpka, C3, 1919

Kamil Lhoták, P1/2, 1986

však kupodivu přináší jen začátek moderní civilizace. Nejvíce mě zajímají krajiny s letadly, jako mne přitahují průkopníci letectví, první automobily a motocykly. Dnešní technický rozvoj sleduji samozřejmě také s horlivostí, ale neovlivňuje to zatím nijak moji práci. Nevidím totiž, že by dnešní technika měla v sobě nějakou poezii. Připouštím však, že po nás třeba za půl století ji v očích příštích generací bude mít.“ Dokumentaci exlibris a novoročenek K. Lhotáka se věnoval náš nejstarší člen Ctibor Morávek (*1919). Soupis exlibris uzavřený v roce 1983 obsahuje 23 položek a soupis

novoročenek, uzavřený v roce 1987, úctyhodných 127 položek. K. Lhoták pravidelně vytvářel vlastní novoročenky a rovněž pro dr. F. Dvořáka, litografa T. Svobodu, fotografa V. Chocholu, dr. M. Novotného a také pro C. Morávku.

Josef Liesler (*19. 9. 1912 Vidolice u Kadaně, †23. 8. 2005 Praha)

Profesor Josef Liesler, malíř, grafik, ilustrátor a tvůrce známek se věnoval také monumentálnímu malířství, vytvářel mozaiky a sgrafita. Byl členem SSPE od roku 1958 a čestné členství mu bylo uděleno v roce 1979.

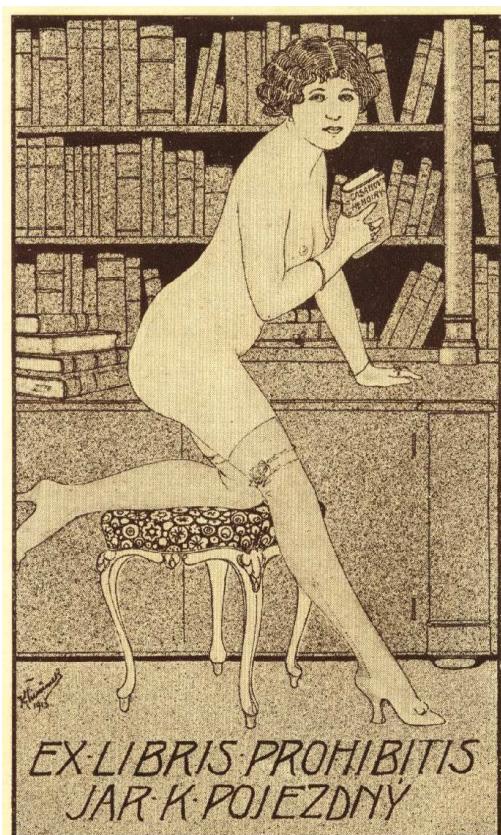
Absolvoval ČVUT v Praze, fakultu architektury a pozemního stavitelství, obor kresba (profesoři C. Bouda, O. Blažíček a J. Sejpka). Na stejné fakultě vedl později kreslířské kurzy. V roce 2003 mu prezident Václav Klaus udělil medaili Za zásluhy druhého stupně.

Soupis exlibris, vydané SSPE, zpracovával MUDr. Ladislav Loubal a obsahují celkem 477 položek do roku 1995. Do Sborníku k umělcovým sedmdesátinám (SSPE Praha 1982) přispěli: Eduard Hofman, akademik Josef Charvát, Ladislav Pešek, Miroslav Horníček, Josef Herčík a další. Jako tvůrce exlibris a novoročenek byl oblíbený u svých přátel v Rakousku a v mnoha dalších evropských zemích. Jeho exlibris, tvořená barevnou litografií, jsou ozdobou mnoha evropských sbírek.

V roce 1980 napsal dr. L. Loubal: „*Listy vynikají bohatostí námětovou s širokým záběrem, pro Lieslera typickým, od antické mytologie až po současnost, s velkou dovedností zkombinovat na poměrně malé ploše hodně dějovosti, většinou figurálně traktované, s krásným a obraz dobrě doplňujícím písmem.*“ Připomínáme, že SSPE vydal Slovníkový list J. Lieslera, jehož autorem je dr. S. Vencl (1998).

Karel Šimůnek (*31. 8. 1869 Beroun, †19. 7. 1942 Praha)

Karel Šimůnek, malíř, ilustrátor, grafik a tvůrce plakátů, studoval na AVU v Praze (profesoři V. Brožík a M. Pirner). Byl vynikající kreslíř, jeho oblíbenou technikou byl akvarel. Vytvářel plakáty a navrhoval scény pro Národní divadlo v Praze. Byl dva roky vedoucím výpravy Městského divadla na Královských Vinohradech. Maloval podobizny, ale také akvarely ze staré Prahy, Prachatic,

Karel Šimůnek, Pl, 1915

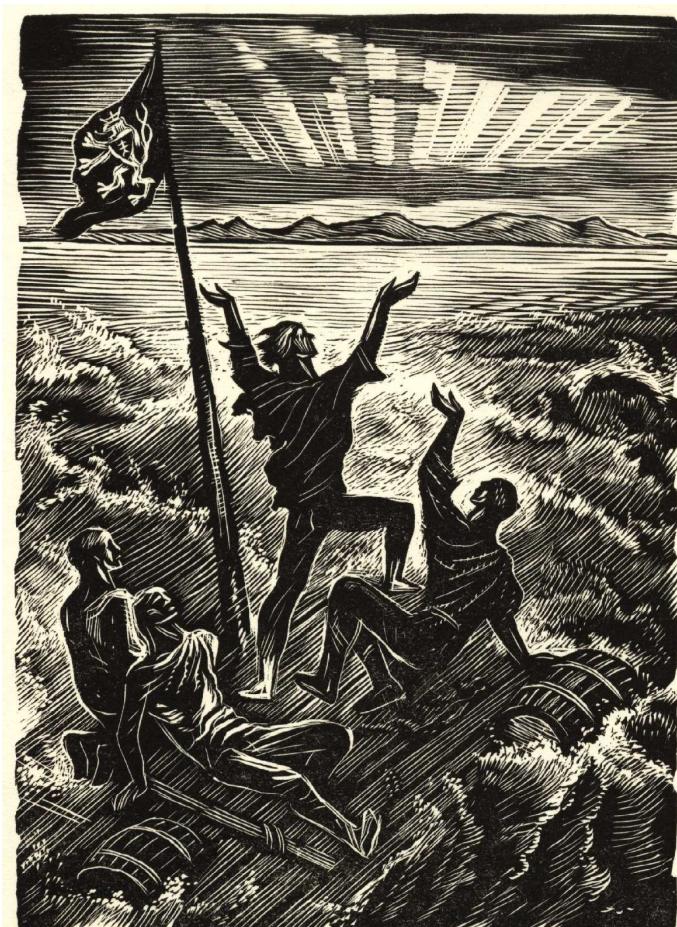
Josef Liesler, L1, 1980

Strakonic a dalších českých měst. O jeho exlibris píše K. J. Obrátil v knize Erotické exlibris (Vyškov 1924): „*Velmi plodným na poli erotického exlibris je Karel Šimůnek (Praha), jehož vrozený erotismus, zřejmý v celé jeho umělecké tvorbě, přichází k platnosti i na knižních značkách erotických, které řešil vesměs obrazově. Ladné linie jeho kresek působí značně smyslným dojmem i tam, kde není jeho úmyslem dojmu tohoto vyvolati. Libuje si hlavně v zobrazování polooblečených dívek v erotických pozách, méně zobrazuje erotické scény; i biblické a mytologické motivy podnítily jej k erotickým výtvorům.*“ Soupis exlibris (24. seznam) K. Šimůnka sestavil K. J. Obrátil v roce 1942; obsahuje 48 položek. Převážně se jedná o reprodukce kresek (zinkografie a heliogravury). B. Beneš Buchlovan vlastnil 10 exlibris a K. J. Obrátil dokonce 14 exlibris.

Karel Štěch (*31. 10. 1908, †29. 7. 1982 České Budějovice)

Karel Štěch, malíř, grafik a ilustrátor, vystudoval Uměleckoprůmyslovou školu (prof. Z. Kratochvíl) a AVU v Praze (prof. T. F. Šimon). Věnoval se krajinomalbě a v grafické tvorbě hlavně dřevorytu. Již od 30. let vytvářel díla se silným sociálním vyzněním.

Po absolvování akademie vytvořil cyklus šestnácti dřevorytů nazvaný Lidé na vsi, který ukončil v roce 1943. Blanka Stehlíková o jeho díle píše (In. Jižní Čechy v grafické tvorbě. 1982): „*Jeho Demonstraci vstoupila do české grafiky mohutná síla masy. Také u satiricky motivovaných listů Demagogie a Příchod civilizace, vzniklých v roce 1939, bylo možno vlastně až po válečných zkušenostech docenit předvídavost autora, který tak výstižně postihl zrůdnost fašismu ještě v době, než cele odhalil svou pravou tvář. Škoda, že se nezachoval celý cyklus, zničený s ostatními deskami a špalíčky gestapem po umělcově zatčení.*“ Tuto tvorbu rozvinul po návratu z koncentračního tábora, kdy svým dílem reagoval na radostné i stinné jevy doby. Za své dílo byl oceněn Řádem práce a jmenován národním umělcem. Vytvořil grafické cykly věnované jihočeské krajině

Karel Štěch, X2, 1946

s rybníky a rybáři a historickým městům jižních Čech, ale také cyklus Přísloví a Husitský cyklus. Byl členem SČVU Hollar. Vytvářel dřevorytová exlibris pro své přátele a z části sběratele; celkem vytvořil asi 45 exlibris.

Jan Langhammer

KONGRES FISAE VE FINSKU

Pořádání letošního 34. kongresu FISAE příklo již před čtyřmi lety shromáždění delegátů kongresu v Pekingu finské společnosti Exlibris Aboensis, která jej umístila do lázeňského městečka Naantali vzdáleného asi 15 kilometrů od historického hlavního města Finska (do roku 1812) Turku. V samotném přímořském Naantali toho moc není - letní sídlo finského prezidenta s pěknou zahradou, maličký přístav a velký pětihvězdičkový Spa Hotel, v němž se kongres odehrával. Výhledu na volné moře brání spousta ostrovů a ostrůvků rozsetých daleko od pobřeží. Účastníkům tedy nic nebránilo - snad kromě nádherného počasí skandinávského babího léta, aby se plně věnovali kongresovému ruchu.

Nejprve podstatná fakta: kongres se konal od 13. do 18. srpna 2012, podle oficiálních údajů se jej zúčastnilo 187 sběratelů a umělců ze třiceti zemí (z Česka šest, ze Slovenska nikdo). Hlavním činovníkem byl naantalský patriot Tauno Piironen, současný president FISAE a předseda Exlibris Aboensis, a s ním zdatný organizátor Olli Ylönen. Součástí kongresu byla výstava výsledků velké soutěže (do níž došlo 1768 prací od 556 umělců z jednačtyřiceti zemí). Vystaveno bylo 950 grafik, byl vydán katalog o 226 stranách a je pozoruhodné, že na ceny soutěže věnovali pořadatelé obrovskou částku 5.000 EUR. Vedle katalogu a obvyklých propagačních brožur dostali účastníci reprezentativní publikaci (150 stran) Perly Asie o umění dřevorytu v tvorbě exlibris v Číně, v Japonsku a na Taiwanu, kterou věnoval japonský sběratel Ichigoro Uchida ve spolupráci s oběma společnostmi z Číny, katalog exlibris japonského grafika Takuma Ito, věnovaný panem Hisao Hanedou, a knihu o skautských exlibris ve Finsku od E. Tuominena a O. Ylönená.

Shromáždění delegátů se zúčastnili zástupci 23 organizací; poněkud improvizovaně je řídil výkonný sekretář W. E. Butler a hlavním bodem jednání bylo pořadatelství příštích kongresů. Více méně formálně se potvrdilo, že ten nejbližší uspořádá katalánská společnost Associació Catalana d'Exlibristes ve dnech 21. – 27. dubna 2014 ve Vila-seca u Tarragony ve Španělsku a pan Marià Casas Hiero se stal pro léta 2012–2014 prezidentem FISAE. Pořadatelství dalšího, 36. kongresu, nabídli delegáti společnosti Fu Xian Zhai Exlibris Society ze Šanghaje a ruské společnosti z Vologdy (historické město s 300 000 obyvateli, ležící asi 450 km severně od Moskvy). Delegá-

ti většinou 19 hlasů zvolili pořádání kongresu v roce 2016 v Rusku. Při diskusi o možných dalších místech kongresů jsme sdělili, že v roce 2018 si připomene SSPE sté výročí svého založení a není tedy vyloučeno, že za dva roky, po diskusi s našimi členy nabídнемe uspořádání 37. kongresu v České republice (informace byla přijata spontánním potleskem!). V souvislosti s rokem 2018 byl ještě zmíněn Londýn a opět Šanghaj. Na jednání předložil W. E. Butler definici pojmu exlibris, která je popisuje jako vlastnickou značku, a vedl dlouhou úvahu a polemiku o svobodě pohybu exlibris inspirovanou pravděpodobně jeho negativní osobní zkušeností při vývozu jakési sbírky z Ruska.

Takao Sano, XI/2, 2012

ony obyvatel jsou dvě exlibristické organizace a každá má více než 400 členů.

Celkově lze říci, že kongres ve Finsku byl poněkud chudý na výměnu, ale velice příjemný pečlivou a pohodovou organizací, několika pohodlnými výlety a pro vnímatříce pozorovatele také zajímavým pohledem na trochu jiné sběratelství.

Milan Humplík

Ještě osobní názor: kongres v Naantali byl snad již šestý, kterého jsem se zúčastnil a mám zkušenosti také ze sjezdů v Německu, Rakousku, Švýcarsku i jinde. Kongres byl poznámán dvěma skutečnostmi - neúčastí mnoha velkých sběratelů z Německa, Nizozemska nebo Rakouska; také umělci z Ruska a Ukrajiny do Naantali nepřijeli. Naopak sběratelé a umělci z Japonska a Číny tvorili asi třetinu (!) účastníků a to se projevilo jak na nabídce k výměně, tak na jejím charakteru. Nechci tento stav odsuzovat, sám čínská i japonská exlibris sbírám, je však třeba jej přijmout jako fakt. Pro čínské umělce i sběratele je cesta za evropskými sběrateli atraktivní, vyplatí se jim. Byli na letošním německém sjezdu v Grassau a podle toho, jak stoupá mezinárodní ohlas našich sjezdů, je jen otázkou času, kdy přijedou ve větším počtu i k nám. Druhým rysem byl jistě i charakter sběratelství exlibris ve Finsku, jak jej popsal ve svém článku pro letošní Sborník Tauno Piironen. Finské exlibris nemá svoje významnější a hlavně profesionální umělce. Valná většina současných finských knižních značek jsou užitné amatérské práce sběratelů, kteří dávají přednost společenským kontaktům před vytvářením sbírek tak, jak je to obvyklé ve střední Evropě. Sběratelů je tam relativně mnoho, v zemi s pěti miliony obyvatel jsou dvě exlibristické organizace a každá má více než 400 členů.

SWAPPING BOOKPLATES IN HOSPITABLE PILSEN!

Again and again it is a fascinating experience to search for new ex-libris in the hospitable Czech Republic. Combined with a prolonged stay, the ex-libris days in Pilsen are a perfect occasion to unwind. Also this year our stay in this Czech city was very relaxing. The Dutch and the Belgian delegation, consisting of almost twenty collectors, gratefully took the opportunity of participating in the carefully balanced programme that was developed by the local ex-libris collector Jan Langhammer, a generous and gracious man. He gave us a very warm welcome and made sure that in the sunny weather sufficient Pilsner beer was available!

In spite of all his appreciated efforts, Jan didn't get enough response in my opinion. Many foreign collectors simply didn't show up and young or new artists were absent as well. Maybe because of the competition of the FISAE Congress in Finland? Nevertheless, the collectors who were present didn't show an immense amount of enthusiasm and vitality either. This visit being the sixth one I spent in the Czech Republic, I have to admit that so far my experience in Tabor has been the most satisfying one. Again I had to take note of the fact that Czech collectors are mostly interested in artists of their own country, and not really in foreigners, which is a pity, because you would expect that gracious and hospitable people would also want to be part of the great European (ex-libris) family. On the other hand: the presence of some young and committed collectors was very promising. In Belgium and the Netherlands we can only dream of a situation like this!

My ex-libris harvest was abundant, but I couldn't acquire many recent bookplates. We profited from the occasion to strengthen our friendship with our Czech friends and to confer about the future of the ex-libris. I still am a supporter of the suggestion that the FISAE should combine its General Meeting (every two or five years) with one of the national initiatives, for example the ones in the Czech Republic or Germany. Those meetings are very popular and easy to reach. Why not make use of the occasions? Anyway, I will certainly be present in Tábor next year!

Jack van Peer, President Graphia vzw

SJEZD SSPE – PLZEŇ 2012

Letošní sjezd Spolku sběratelů a přátel exlibris se uskutečnil ve dnech 14. - 16. září 2012 v Plzni. Místem konání byla Měšťanská beseda. Sjezdu se zúčastnilo více než 200 sběratelů, výtvarníků a hostů. Přijely početné skupiny sběratelů z Belgie a Nizozemska, ale také hosté z Itálie, Rakouska, Německa a Slovenska. Zahájení sjezdu se konalo ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje ve Smetanových sadech nedaleko Měšťanské besedy. Slavnostního zahájení se zúčastnili primátor města Plzně Mgr. Martin Baxa a ředitel Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje pan Mgr. Daniel Bechný. Ve svém úvodním proslovu popřali oba pánové sjezdu sběratelů úspěšný průběh a vyjádřili se pochvalně jak o výběru kongresového místa, tak o jeho organizaci. Po ukončení zahajovacích proslovů byl sjezd předsedou spolku slavnostně zahájen. K zahájení sjezdu patřila též vernisáž výstavy s názvem Žena

v grafické tvorbě. Doplňující informace k této výstavě přednesl pan Ing. Jan Langhammer. O hudební doprovod během zahájení se postarala paní profesorka Julie Braná-Sukupová. Následovalo pozvání k malému občerstvení pro přítomné hosty. Neformální setkání návštěvníků sjezdu pokračovalo v hotelu Courtyard by Marriott.

Sobota byla, jak už to na našich sjezdech bývá, hlavním výměnným dnem. Sběratelé se sešli v Malém sále Měšťanské besedy, který se k našemu překvapení velmi rychle sběrateli naplnil, a vznikla mezi účastníky citelná nervozita. Po otevření druhého sálu, ve kterém bylo vše připraveno pro odpolední aukci, se ale situace velmi

Účastníci sjezdu na zámku Kozel, 16. 9. 2012

rychle uklidnila. V 17 hodin zahájil Ing. Humplík již tradiční sjezdovou aukci. V aukčních nabídkách nedošlo k žádnému překvapení, nabízená grafika byla prodána, jak už ve spolku bývá, nabízejícím výhodně. Den skončil společnou večeří účastníků sjezdu v secesní restauraci areálu Plzeňského pivovaru a ve výborné náladě.

Nedělní ráno rozdělilo sběratele na dvě skupiny. Jedna skupina dala přednost výměně grafiky v Měšťanské besedě, druhá skupina, ta větší, zvolila nabízený výlet na zámek Kozel. Asi po půlhodinové cestě autobusem jsme za krásného počasí dorazili k původně loveckému zámku postaveného v letech 1784-1789 v klasicistním slohu pro nejvyššího lovčího Českého království J. V. Černína z Chudenic. Zámek postavený na mírném návrší, obklopuje rozsáhlý velmi dobře udržovaný anglický park, jehož dnešní podoba je dílem již zemřelého zámeckého zahradníka F. X. France. Ještě před prohlídkou zámku si účastníci výletu mohli prohlédnout výstavu grafiky akad. malíře Karla Šafáře.

Po návratu do Plzně se účastníci sjezdu sešli v Západočeské galerii, kde si před ukončením sjezdu prohlédli krásnou, okomentovanou výstavu dvou velkých grafiků, Josefa Váchala a jeho žáka Josefa Hodka. S velkým citem vybraná a nainstalovaná grafická díla těchto výtvarníků zapůsobila velkým dojmem na každého účastníka.

Volnou diskuzí účastníků spojenou s malým pohoštěním skončil letošní sjezd Spolku sběratelů a přátel exlibris v Plzni.

Na závěr bych rád poděkoval všem, kteří se podíleli na přípravě sjezdu českých exlibristů, především panu Ing. Janu Langhammerovi, v jehož režii se celý kongres probíhal. Pečlivou přípravou sjezdu připravil pro všechny účastníky celou řadu příjemných zážitků. Děkujeme!

Karel Urban, předseda SSPE

14. ročník súťaže EX LIBRIS HLOHOVEC

Medzinárodná výtvarná súťaž v tvorbe knižnej značky pre deti od 6 do 15 rokov EX LIBRIS HLOHOVEC zahájila už svoj 14. ročník. Do Hlohovca na juhozápade Slovenska budú opäť prúdiť zásielky zo všetkých kútov planéty, porota vyberie spomedzi nich najkrajšie práce a potom budú víťazi jednotlivých kategórií pozvaní do nášho mesta, aby si osobne prevzali ocenenia. Malebné vinohradnícke mesto na brehu Váhu sa tak opäť stane na niekoľko dní metropolou mládežníckeho exlibrisu.

Nový ročník symbolicky otvára svoju náruč so začiatkom nového školského roka, teda 1. septembra 2012 a organizátori zvolili zaujímavú tému „KVETY“. Je to výborná príležitosť prejavíť svoju fantáziu, lebo toto zadanie môže každý stváriť jedinečným spôsobom. Kvety sú nesmierne rôznorodé a odlišný môže byť aj prístup jednotlivých súťažiacich. V prácach očakávame tvary a farby kvetov, ako sa nám menia pred očami v priebehu dňa. Iná je rastlina v tvare púčika a iná naplno rozkvitnutá, keď otvára svoju náruč hmyzu na opelenie. Niektoré kvety sú drobné, ledva ich je vidieť, poznáme aj obrovské lupene i mohutné strapce visiace v súkvetiach. Kvety nás obklopujú všade, rastú vedľa cest, na lúkach,

v lesoch i na stráňach, pri vode i v suchom prostredí. Rastú v črepníkoch na oknách, visia vo farebných kaskádach z balkónov, zdobia parky a niekde sa pestujú obrovské plochy na priemyselné využitie. Farebné koberce kvitnú aj vysoko v horách, kde by ich nikto nečakal. Iné kvety potešia nás zrak v chladnejšom podnebí, odlišné sú v trópoch. Mnohé krajiny majú kvet v štátnom znaku, alebo si uctievajú jeho symboliku pri rôznych sviatkoch. Naši mladí súťažiaci tak majú široké možnosti, ktoré im téma ponúka a dúfame, že dostaneme aj práce typické pre jednotlivé krajiny

a regióny. Bez kvetov si dnes nedokážeme predstaviť žiadnu oslavu, kvety dávame jubilantom a najmä tým, ktorých milujeme a máme radi.

Dôvod, pre ktorý organizátori zvolili kvetinovú tému, je veľmi prostý. Je to oslava jubilea. Hlohovec – usporiadateľské mesto medzinárodnej výtvarnej súťaže, oslávi v roku 2013 významné výročie. Uplynie 900 rokov od prvej písomnej zmienky o našom meste v Zoborskej listine a vyvrcholenie súťaže v októbri 2013 bude súčasťou osláv, ktoré budú prebiehať po celý rok. Súťažiaci z celého sveta svojimi kvetinovými exlibrismi uvijú Hlohovcu a jeho obyvateľom nádhernú kyticu k sviatku. Poteší nás, keď medzi gratulantmi budú aj deti z okolitých krajín. Je paradoxné, že do súťaže posielajú svoje práce nádejní mladí autori z Číny, Indie, Argentíny, Litvy, Estónska a ďalších vyše desiatich krajín, ale chýba nám väčšie zastúpenia aj zo škôl v Českej republike. Poteší nás, ak pedagógovia najmä na základných umeleckých školách budú viest svojich žiakov ku knižnej značke, lebo exlibris v našom regióne má dlhoročnú tradíciu a svoju kvalitou patrí k európskej špičke. Pedagógovia a rodičia sú tí, ktorí môžu deti motivovať a viest ich k tvorivej činnosti.

Medzinárodná výtvarná súťaž EX LIBRIS HLOHOVEC dávno prerástla svojim významom a kvalitou hranice mesta a rozsahom i počtom účastníkov patrí medzi najväčšie podujatia svojho druhu v stredoeurópskom regióne. Dostáva sa jej podpory z Ministerstva kultúry SR, Medzinárodného vyšehradského fondu, mesta Hlohovec a mnohých ďalších významných subjektov. Súťažné práce je potrebné poslať do 31. januára 2013 na adresu: EX LIBRIS AD PERSONAM HLOHOVEC, Námestie sv. Michala 3, 920 01 Hlohovec. Na tejto adrese je možné získať aj presné podmienky súťaže a metodický list. Informácie získate i na telefónnom čísle +421 33 742 46 57, tiež na internetovej stránke www.elap-hlohovec.sk alebo cez e-mailovú adresu: info@elap-hlohovec.sk.

Slávnostné vyhlásenie výsledkov súťaže, odovzdávanie ocenení a sprievodný program vrátane medzinárodnej tvorivej dielne sa uskutoční 5. októbra 2013 v Hlohovci. Organizátori sa veľmi tešia na stretnutie mladých autorov a sú presvedčení, že výstava najlepších prác ďalšieho ročníka súťaže EX LIBRIS HLOHOVEC bude pastvou pre oči všetkých jej návštěvníkov na Slovensku i v zahraničí.

Mgr. Vítazoslav CHRENKO

ČLOVĚK ODEJDE, DÍLO ZŮSTÁVÁ

Dva měsíce po svých pětaosmdesátých narozeninách odešel do „ohniska tajemství věčně planoucích“ olomoucký akademický malíř, grafik, vysokoškolský pedagog a skaut Ladislav RUSEK. Na oznamení o jeho úmrtí čteme: Žil jsem „, jak – posoudíte vy a On.

Ne, nebudeme posuzovat, ale po přečtení těchto řádků věnujme tichou vzpomínce tomu, o němž zcela nepochybně platí, že i v nelehkých časech našeho věku každé setkání s ním bylo pro nás pohlazením po duši. Dík jemu nám bylo dopřáno prožít s ním nemálo šťastných chvil.

Mladší generace sběratelů se o něm dovídala ponejvíce pouze z několika zmínek v Knižní značce či ve Sborníku pro exlibris a drobnou grafiku (2002, 2004), ale

my, kteří jsme dnes vlastně již pamětníky a věnovali jsme se sběratelství v druhé polovině minulého století, vzpomínáme rádi jak na začátky jeho tvorby, tak i na její vrcholnou dobu, kdy jsme se na něj obraceli s prosbou o nové exlibris. A on – i při své náročné práci učitele na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého (i u svých studentů byl oblíben) – rád vyhověl. Jsem přesvědčen, že nikdy nikoho nezklamal, naopak vždy mile potěšil a překvapil. Pro své přátele sběratele nezřídka vyryl exlibris jako pozornost, jako dárek.

Z jeho rukou vyšlo na půl druhého tisíce drobných grafik, především knižních značek v opravdovém slova smyslu, i dopisních značek a novoročenek – v poslední době takřka jednoznačně jen se skautskou tematikou.

Ladislav Rusek, X3, 2003

a o tři roky později soubor 25 dopisních značek, vydaných zde v edici Korálky.

A nelze se nezmínit alespoň stručně o jeho tvorbě volné grafiky, inspirované převážně touhou po svobodě a rozletu (Ikaros), stejně jako není možné opomenout jeho bohatou výstavní a vydavatelskou činnost (odborné statí i vlastní verše) u nás i v zahraničí. V posledních letech se v grafice, ale i v kresbě a ve veřejné činnosti vůbec věnoval jen skautingu, jehož životní filozofii zůstával věrný už od dětských let.

Odešel za svými přáteli – vrstevníky – sběrateli, grafiky, tiskaři, stejně jako za skauty, kteří jej předešli na věčnosti. - Nevím už, který myslitel řekl či napsal, že moudrost je předzvěstí ráje. Já jsem přesvědčen, že životní moudrost, kterou Ladislav Rusek neúnavně uplatňoval, jej přivedla z labyrintu světa do ráje srdce.

Václav Křupka

ŽEŇ V GALERII NA MOSTĚ O STUPEŇ VÝŠ

V pondělí 28. května 2012 byla v Galerii na mostě v Hradci Králové zahájena výstava 31. Žeň českého a slovenského exlibris, která trvala do 22. června 2012. Dlouholetá tradice dává popud k zamýšlení nad kořeny jejího vzniku. Úrodnou půdou je jistě tradice vlastnické knižní značky – exlibris v Hradci Králové. Královéhradečtí sběratelé jsou od 15. března 1989 sdruženi v Sekci SSPE. Zaznělo i hodnocení: Exlibris je fenoménem města Hradec Králové. Za další kořeny lze považovat založení Výtvarného kroužku 12. prosince 1974 na Farmaceutické fakultě Hradec Králové a jeho výstavní činnost. Další je výstava Exlibris farmaceutů, uspořádaná v Brně v říjnu roku 1979. V roce 1981 byla založena tradice přehlídek československých exlibris, kterou nepřerušilo ani rozdelení státu, jen název se střídavě mění; je to buď Žeň, nebo Žatva. Pokles účasti slovenských tvůrců exlibris se snad podařilo v letošním roce zastavit.

Alena Antonová, C4, 2011

Několik autorů se přehlídek zúčastňuje od roku 2002 nepřetržitě; jsou to: A. Antonová, J. Bouda, J. Duffek, L. Dvořák, V. Hadomský, J. Minář a M. Těhníková.

Po krátkém přerušení, kdy katalog nahrazovalo DVD, se letos podařil návrat k tištěné formě katalogu s ukázkou jednoho exlibris od každého vystavujícího autora. Vydání katalogu bylo možné díky dobrovolným příspěvkům vystavujících, finanční podpoře Královéhradeckého kraje, Magistrátu města Hradec Králové a VAK a. s. Hradec Králové. Rovněž SSPE pravidelně ročně přispívá finanční částkou. Členové SSPE se podílejí na organizaci a zahájení přehlídky a píší úvody do katalogů. Letošní katalog je v prodeji za 100 Kč na vrátnici Farmaceutické fakulty.

Tak jako letošní přehlídka novoročenek, tak také Žeň zaznamenala znamenitou úpravu expozice umístěním exlibris na kartonech. A tak je opět výstava Žeň českého a slovenského exlibris 2011 o stupeň výš.

Ing. Jiří Soukup

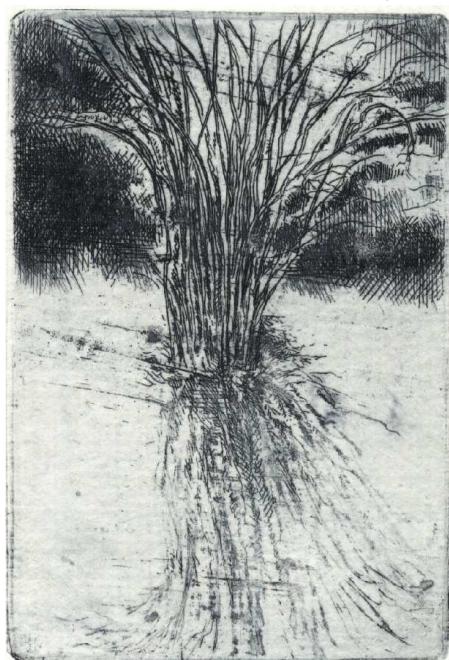
VÝSTAVY

MARKETA KRÁLOVÁ – OKRUHY

GALERIE HOLLAR 25. 7. – 19. 8. 2012

Výstava Markety Králové v pražském Hollaru uvedla výběr z grafického díla nám dobře známé autorky. Bývá řazena mezi absolventy Sklenářovy školy, přestože

se v mnohem od ostatních liší. Jak poznamenal Bohuslav Holý v textu na pozvánce, společným znakem odlišných tvůrčích individualit této školy je především technická dokonalost. Jako o inspiračních zdrojích se pak často mluví o renesanci, manýrismu či secesi. Jak sama autorka však poznamenává: „Náměty pro svou práci nacházím v přírodě a v reflexi toho, co z ní vnímám. V posledních letech se vyhranily dvě polohy: práce s konkrétní kresbou, blízkou poloze studií, a druhá, blízká abstraktnímu projevu.“ Právě zde je ona odlišnost – zachycení děje v prchavosti okamžiku, důraz na přírodní detaily směřující k abstrakci, náročná hra různých soutisků a jejich variant v tiskařské dílně bratří Dřímalů.

Marketa Králová, C3, 2004

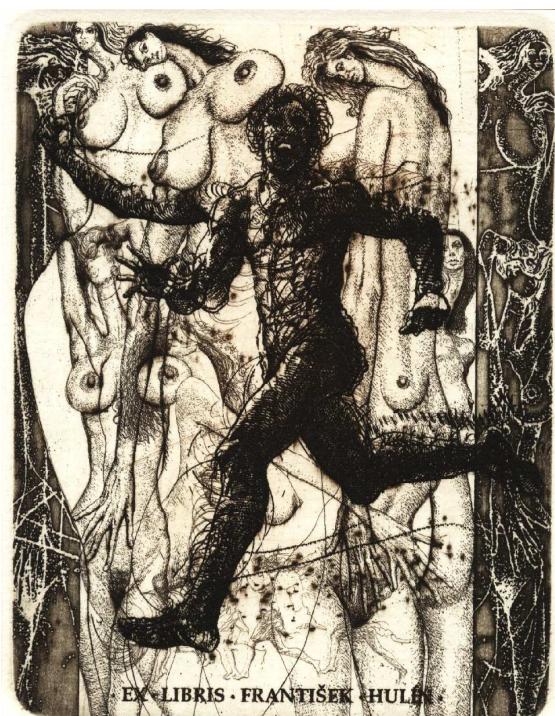
Jako doplněk větších formátů či soutisků byly uvedeny ukázky ze známých exlibris a novoročenek (opět přírodních motivů či detaily architektury) a v neposlední řadě i knižní ilustrace.

Aleš Nevečeřal

IGOR PIAČKA – NAHORU A DOLŮ

GALERIE HOLLAR 22. 8. – 16. 9. 2012

Slovenský grafik a malíř (rodák z Třebíče), člen Hollaru a jeden z posledních žáků prof. A. Brunovského (Vysoká škola výtvarných umění v Bratislavě, 1983-1989) představil průřez své grafické tvorby za posledních 15 let. V prvních letech ovlivněn svým profesořem směřoval k figurální imaginativní tvorbě. Později získává jeho tvorba osobité rysy: dramatické příběhy zaplněné expresivními figurami a tvářemi, konflikty, prolínání časoprostorových rovin a pro něj typickou práci v cyklech. Ty vznikaly již v období studijního pobytu na Ecole de Beaux-Arts v Bruselu (1987-1988). Své původní motivy zmnožuje i znejasňuje a nově významově posouvá, využívá i možnosti velkých formátů. Z období je-

Igor Piačka, C3+C5, 1996

ho tříměsíčního pobytu v Japonsku (1999) pak pochází i vystavený soubor velkých grafik pod názvem Vztahy (Ničitel, Ego, Touha, Pokušení, Hračka aj.), kde se opět věnuje svému životnímu tématu – rozvratu lidských vztahů či dopadu civilizace na jednotlivce. Dominuje většinou ženská figura. S tím jistě souvisí i jeho pedagogické působení na katedře grafiky Vysoké školy výtvarných umění v Bratislavě (1990–2003). Nepřehlédnutelné bylo na výstavě zastoupení autorovy exlibrisové tvorby, ve které se někdy opakují náměty z volné grafiky (i z cyklu Vztahy), každopádně vždy obsahují pro autora typický svět se silnými, často protichůdnými emocemi a to umocněnými jeho nekonečnou imaginací.

Aleš Nevečeřal

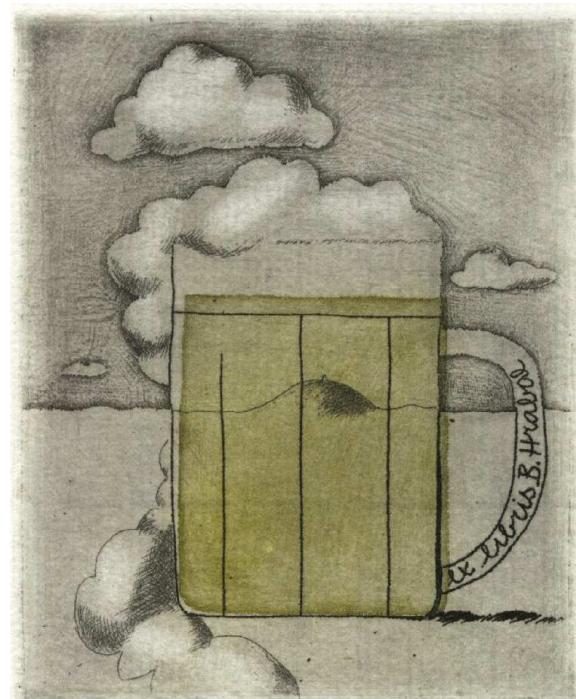
HANA STORCHOVÁ – VLASTNÍ CESTOU

GALERIE HOLLAR 19. 9. – 14. 10. 2012

Výstava grafik Hany Storchové v pražském Hollaru dala nahlédnout do autorčina poetického světa plného přírodních reminiscencí a metafor. Autorka ráda vzpomíná na svou první soukromou učitelku kreslení, paní Ludmilu Jiřincovou z let gymnazijsních, která měla velký podíl na preciznosti její kresby i na příklonu k přírodním motivům. Vše pak dál Hana Storchová rozvíjela při studiu na AVU v Praze při využívání hlubotiskových technik.

Přes absenci figurálních motivů v mnohem její listy vypořádají i o světě lidském při důrazu na pomíjivost okamžiku, na růst, vzkvétání i uvadání. To je blízké i filozofii a umění Dálného Východu. Proto v její tvorbě nalézáme i ilustrace k Haiku, japonské formě poezie.

V září 1991 napsal Jan Baleka: „*Přírodu zahrnuje Hana Storchová něžností svého citu, mezi ní a přírodou je důvěrné a důvěřivé spojení, chvílemi snad i totožnost. Jejími grafickými listy se proto vstupuje do krajiny, do květin, jimi se lze stát listem, květem, snítkou, zemí, nebem – lze se stát přírodou. Jimi lze vystoupit ze sebe; linie, světlo a stín a barvy zachycují niterná rozechvění, kdykoli se zrak dotkl nekonečné přírody, toho, co člověka převyšuje. Moderní době není vzdálen něžný cit, není jí neznámé úzkostné zachvění při po-*

Hana Storchová, C3, 1993

hledu na stéblo trávy, na západ slunce, na zčeřenou vodní hladinu; to jen halasnost zvěstovatelů zániku světa tento něžný cit přehluší.“

Další polohou autorčiny tvorby jsou, kromě knižní ilustrace, vědecké kresby a poštovních známek, též exlibris a novoročenky, kde vyjadřuje i hravost, smysl pro humor, důraz na písmo i číselné znaky. A není to tvorba nijak opomíjená, má na svém kontě přes 130 exlibris a na 170 novoročenek.

Aleš Nevečeřal

GRAFICKÉ LAHŮDKY II

SOUČASNÉ EVROPSKÉ EXLIBRIS

Galerie umění Karlovy Vary, Letohrádek Ostrov. 6. až 30. 9. 2012.

Místopředseda a jednatel SSPE, pan Ing. Milan Humplík připravil ze své rozsáhlé sbírky reprezentativní soubor exlibris, která jsou dílem současných evropských výtvarníků. V katalogu k výstavě píše Ing. M. Humplík o evropském sběratelství exlibris rozdeleném dvěma odlišnými přístupy. Instituce (muzea, galerie) shromažďují především historická exlibris a věnují menší pozornost současné tvorbě a naopak amatérští sběratelé (Nizozemsko, Belgie, Německo, Rakousko) jsou hybnou pákou rozvoje současného evropského exlibris. Za vrcholná díla současné exlibristické tvorby považuje práce ruských (Nozdrin, Vercholancev, Zujev), ukrajinských (Romanishin, Fedorenko, Kalinovič) a běloruských (Jakovenko) výtvarníků. V katalogu (plakátu) jsou reproducována exlibris těchto autorů: J. Nozdrin (Rusko), M. Richterová (Česko), K. Antjuchin (Ukrajina), V. Gažovič (Slovenko), B. Missieri (Italie), J. Werner (Německo), V. Kalinovič (Ukrajina), J. Jakovenko (Bělorusko), O. Kulhánek (Česko), A. Pugačevskij (Ukrajina), E. Hašková (Česko), H. Fajlhauer (Polsko) a K. Voigtmann (Německo). Výstava se setkala s velkým zájmem veřejnosti.

Ing. M. Humplík uspořádal podobnou výstavu v roce 2008 v Galerii Hollar v Praze a následně v Chrudimi. V předchozích letech pak několik výstav zahraničního exlibris v Galerii Evropského domu v Plzni. Svým dlouhodobým sběratelským úsilím shromáždil snad největší českou sbírku zahraničních autorů exlibris.

Jan Langhammer

JOSEF HODEK A JOSEF VÁCHAL: ŽÁK A JEHO MISTR

Výstavní síň „13“, Pražská 13, Plzeň. 5. 9. – 2. 12. 2012

Autorky: Ivana Jonáková a Hana Klínková. Výstava plzeňského grafika a malíře Josefa Hodka a jeho „mistra“ Josefa Váchala, u něhož se roku 1912 začal učit technice dřevorytu a s nímž se pak celý život přátelil, představuje díla obou umělců z oblasti grafiky, malby, knižní ilustrace, bibliofilie a exlibris.

Josef Hodek, X2, 1914

Josef Hodek (1888–1973) a **Josef Váchal** (1884–1969) byli přibližně stejně staří a oba se dožili stejného věku. Oba umělci pocházeli ze západních Čech, Váchal se narodil v Milavčích na Chodsku, Hodek v Hořehledech na Plzeňsku. Seznámili se v Praze v červnu roku 1912. Hodek se učil u Váchala techniku dřevorytu. Ihned při prvním setkání spolu uzavřeli vřelé přátelství, které trvalo až na menší odmluku do konce jejich životů, tedy padesát sedm let.

Zatímco si osobnost a tvorba grafika, malíře a spisovatele Josefa Váchala už od počátku devadesátých let minulého století získaly pozornost odborné i laické veřejnosti, jméno jeho žáka a přítele, grafika, malíře a učitele Josefa Hodka dosud není mimo Plzeň, kde prožil větší část svého života, příliš známé. Jeho dílo ještě pořád čeká na své skutečné zhodnocení.

V tomto kontextu je výstava věnována oběma umělcům a jejich tvorbě od roku 1912 do dvacátých let minulého století. Představuje především rané grafické dílo Josefa Hodka, které vzniklo ještě pod Váchalovým přímým vlivem před první světovou válkou a krátce po ní. Odráží se v něm dobový symbolismus a dekadence blízká okruhu výtvarníků a literátů publikujících v časopisu *Moderní revue*, v němž byly také otiskovány Hodkovy první dřevoryty a jeho první větší práce. Výstava připomíná i tvorbu Josefa Váchala z téže doby. Ta je však zastoupena menším počtem exponátů, neboť plní jinou funkci. Mistrovo dílo stojí v pozadí, aby žákovi tvorbu uvedlo, rámovalo, doprovázelo, sledovalo a bylo s ní ve vzájemném dialogu.

Výstava se dále zaměřuje na oblast tvorby oběma autorům blízkou – krásnou knihu, knižní ilustraci a exlibris, které vytvářeli pro stejný okruh nakladatelů, sběratele a bibliofilů. Společný měli také zájem o přírodu a krajinu a podobné životní zkušenosti. Oba se během první světové války ocitli v Alpách na italské frontě a drsné zážitky z té doby se promítly i v jejich tvorbě (Váchalův cyklus *Fronta*, kniha *Malíř na frontě*, Hodkovy ilustrované deníky)

Západočeská galerie v Plzni

ŠOLCŮV STATEK - VÝSTAVA ANTONÍNA MAJERA

V Galerii Karla Samšiňáka na Šolcově statku v Sobotce byla 25. srpna 2012 zahájena výstava jednoho z předních českých malířů a grafiků, na které se v poslední době často zapomíná, Antonína Majera.

Antonín Majer, který již na měšťance platil za výborného kreslíře a který se dlouhou a nesnadnou cestou dostal na akademii, kde mohl studovat u profesorů V. Brožíka, V. Hynaise a H. Schwaigera, byl zakladajícím členem Spolku českých umělců grafiků Hollar.

Po úvodním proslovu pana Ivana Kozla vyprávěla o životě a díle malíře a grafika A. Majera paní PhDr. Blanka Stehlíková, kterou četbou a recitací doplnila paní Hana Kofránková. Vše se odehrálo na zahradě Šolcova statku za krásného počasí. Vystavená díla byla vybrána panem Ivanem Kozlem, který výstavu připravil a kterému patří dík za její uspořádání. Výstava, kterou mohu jen doporučit, potrvá do 28. října 2012.

Karel Urban

Antonín Majer, X2, 1945

O NAŠICH UMĚLCÍCH JINDE

V novém čtvrtletníku šanghajské exlibristické společnosti Fu-Sien-Čaj (Shanghai Fu Xian Zhai Exlibris Society), číslo 2/12, vyšla dvoustrana věnovaná Jiřímu Brázdovi. Táž společnost o něm vydala luxusní monografii. (Jiri Brazda, Print and Exlibris ve sbírce Foreign Famous Artist Series, 2012, Šanghaj, Shanghai Fu Xian Zhai Exlibris Society, 153 stran, 29x21,5 cm, pevné desky). Skvělá publikace! S kompletním soupisem Brázdových exlibris i volných grafik a také tak kompletně

reprodukovaných, i když v pochopitelně menší úpravě. V dnešní době dokonalých typografických postupů se vlastník knihy může těšit z úplné Brázdovy tvorby, jako kdyby vlastnil sbírku!

V belgickém BOEKMERK 38/12 vyšla o knize recenze z pera zvláště povolaného - Martina R. Baeyense. Pojal ji osobitě jako jakési „desatero“. Je to výstižně, navýsost pochvalně napsaná recenze. Určitě by mohl být zajímavý její úplný překlad. Zmiňme alespoň stručně jeho soudy.

Kompozice - vždy dokonale vyvážená a souladná s celkem, s maximální pozorností věnovanou každému detailu. **Barva** - v téonech od hnědé po červenou a od modré po temně zelenou splývá s obrazem a pod-

Jiří Brázda, C7+C2+C4, 2006

poruje mimořádně jeho hloubku. **Ženský akt** - stylizované, jen lehce erotické ženské postavy budící představivost. **Zapojení textu** - funkční se zřetelným písmem. **Pohyb** - opakované linie dávají všemu pohyb a rytmus. Pozorovatel má dojem, že postavy mohou kdykoliv oživnout a vystoupit z obrazu. **Výraz** - silně vyjádřený v plné pocitové oblasti. **Rozpoznatelnost** – na první pohled vždy zřejmé, že jde o Brázdovo dílo. Má vlastní vizi a ikonografii. Představuje typický český realizmus s Brázdovou osobní mytologií. **Vývoj** – přes dlouhodobě totožné náměty jsou obrazy svěží, moderní a současné. **Čistota linií** - svědčí o mistrovské ruce. Vše je v dokonalé rovnováze s kompozicí. **Osobnost** – tvorbou zcela zaujatý umělec světového ohlasu a mimořádně společenský kolega po lidské i profesní stránce.

Josef Chalupský

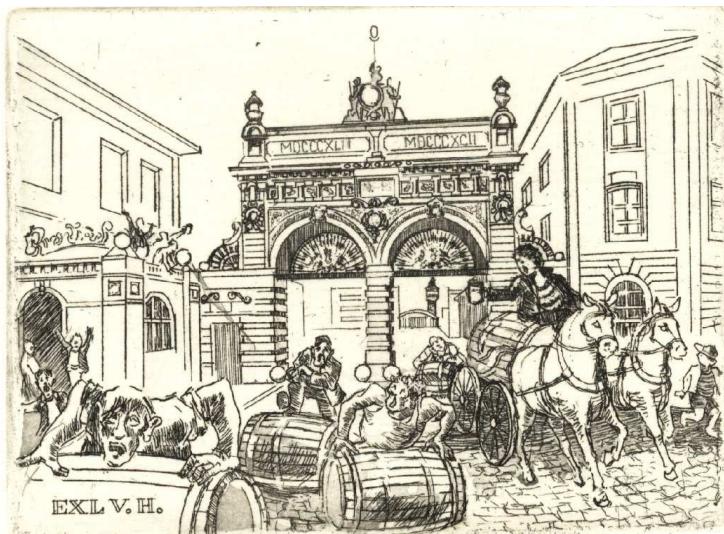
GRAFICKÉ SOUBORY

SOUBOR EXLIBRIS JIŘÍHO NOVÁKA - PLZEŇ 2012

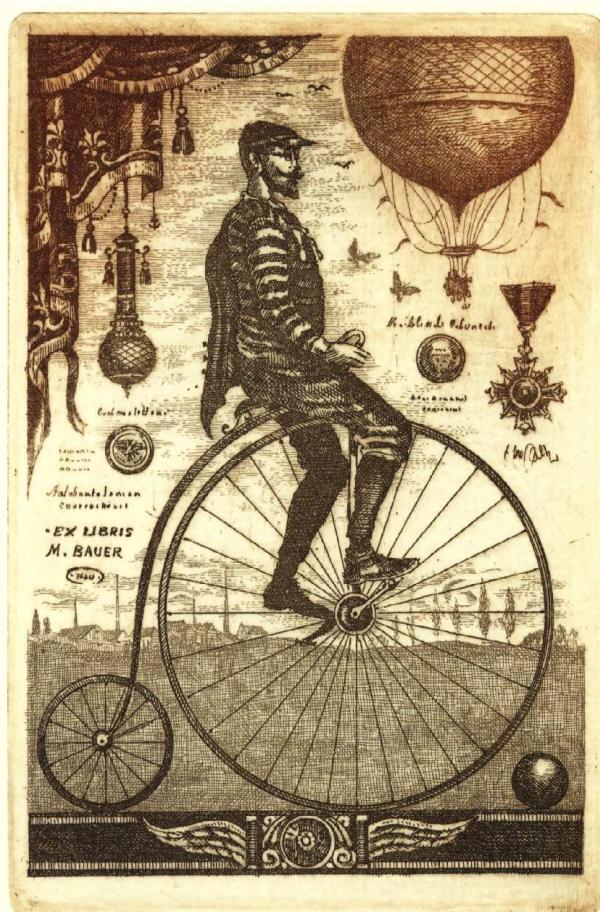
Při příležitosti sjezdu sběratelů exlibris vydala Plzeňská sekce Spolku sběratelů a přátel exlibris. Soubor obsahuje šest grafických listů: **EXL V. H.**, MUDr. Václav Heřman, pivovarská brána; **EXL J. L.**, Ing. Jan Langhammer, Měšťanská beseda; **EXL M. L.**, Míla Langhammerová, Divadlo J. K. Tyla; **EXL K. S.**, Ing. Karel Scherzer, katedrála sv. Bartoloměje; **EXL Z. S.**, Zdeněk Skála, Masné krámy a vodárenská věž;

EXL M. U., Marie Urbanová, plzeňská radnice.

Autorem exlibris je akademický malíř **Jiří Novák** (*1942) a jsou provedena kombinovanou technikou leptu s akvatintou. Náklad 26 souborů.

SOUBOR EXLIBRIS PLZEŇSKÝCH AUTORŮ

Milan Bauer, C3, 2012

Soubor obsahuje čtrnáct exlibris těchto autorů: **Milan Bauer**, lept; **Štěpánka Bláhovcová**, rytina do plastu; **Kateřina Černá**, barevný linoryt; **Pavel Falátek**, počítačová grafika; **Vojtěch Jurík**, počítačová grafika; **Lukáš Kudrna**, linoryt; **Tomáš Kůs**, suchá jehla; **Petr Kutek**, mědirytina; **Jiří Novák**, lept s akvatintou; **Jiří Poslední**, sítotisk; **Jitka Roubalová**, počítačová grafika; **Ladislav Sýkora**, barevný linoryt; **Lenka Sýkorová**, suchá jehla a lak; **Jana Vacková**, barevná litografie.

Celkem bylo vydáno 60 souboru a pro prodej bylo určeno 40 souborů.

Soubor byl vydán při příležitosti sjezdu sběratelů exlibris, konaného ve dnech 14. až 16. září 2012 v Plzni a vydala jej Plzeňská sekce Spolku sběratelů a přátel exlibris.

Lgh

IPSE SIBI XIV – Šest vlastních exlibris. Praha 2012
Soubor obsahuje lept **Petra Hampla**, lept **Güntera Hujbera**, počítáčovou grafiku **Jan Mageta**, dvoubarevnou litografii **Rastislava Michala**, lept **Jiřího Slívy** a šestibarevnou litografii **Josefa Velčovského**. Soubor vydal SSPE v nákladu 110 výtisků při příležitosti sjezdu SSPE konanému 14. až 16. září v Plzni. O jeho vydání se zasloužil Ing. M. Humplík. Soubor lze objednat na adresu spolku nebo prostřednictvím našich webových stránek www.sspe.cz, kde jsou také reprodukce exlibris.

Cena souboru je 500 Kč.

Lgh

PUBLIKACE

Sborník pro exlibris a drobnou grafiku 2012

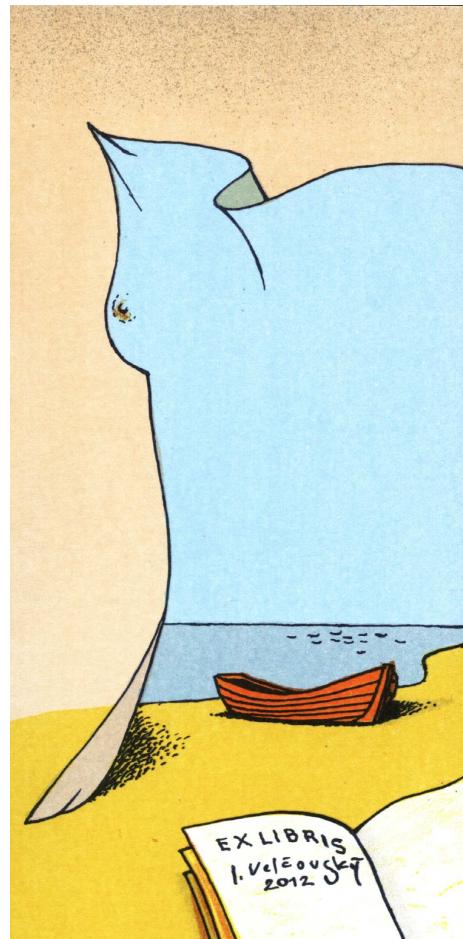
Pěcí redaktora Ing. Milana Humplíka vyšel letos již jedenáctý sborník. Ten letošní má 68 stran a obsahuje třináct článků: Josef Koutecký: Mých sedm zastavení s Karlem Zemanem, Dominik Mačas: Na návštěvě u grafika Milana Bauera, Michal Popelka: Zuzana Oberthorová-Popelková, Dominik Mačas: Malované něžnosti Stanislava Juríka, Rea Michalová: Fluctuat nec mergitur, Jan Langhammer: Ženy v životě a díle Josefa Hodka; Gustav Erhart: Václav Rytíř, zapomínaný autor exlibris a publicista, Stanislav Zídek: Má setkání s exlibris, Josef Hrubý: Poezie exlibris, Marie Hálová a Jan Langhammer: Knihovna Otakara Kruliše-Randy, Tauno Piironen: Exlibris ve Finsku, Karel Žižkovský: Tajemství jemných sít (Antonín Komárek a René Řebec), Zdeněk Řehák: Tři roky s aukcí, aneb jak jsem si změnil život. V souvislosti s sjezdem SSPE v Plzni byl ve sborníku dán prostor plzeňským autorům. V mé článku o Josefu Hodkovi je u jeho fotografie chybně uveden rok 1935. Ve skutečnosti se jedná o fotografii z doby 1. světové války, kdy byl J. Hodek vojákem rakouské armády. Ke sborníku byl vydán grafický list K. Zemana, který je v prodeji za 350 Kč. Sborník obdrží všichni členové SSPE bezplatně.

Jan Langhammer

Píšu povídky, píšu básně, je mi těžko, je mi krásně...

Tentokrát o tom, co nám přináší měsíc duben.

Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti uspořádala také v letošním roce literární soutěž pro žáky základních škol. Vítězné básně a povídky byly zveřejněny ve sborníčku velikosti A5 se 40 stranami s doprovodem komiksů a exlibris ze soutěží, které probíhaly paralelně. Je zajímavé, že bylo oceněno za exlibris 7 děvčat a pouze 2 chlapci. Soutěž je každoročním povzbuzením zájmu žáků o literární a výtvarné vyjádření.

Josef Velčovský, L1/6, 2012

Slavomil Vencl: České grafické novoročenky

Začátkem 4. kvartálu 2012 vyjde první monografie o českých grafických novoročenkách z období od roku 1900 do současnosti. Kniha velkého formátu v pevné vazbě o rozsahu 200 stran s více než 500 reprodukcemi, z toho je přes 300 barevných, obsahuje slovník tvůrců (asi 650 hesel), přehled vývoje žánru, kapitoly o sběratelství, pokus o shrnutí výpovědi těchto obrazových faktů, literaturu atd. Autor S. Vencl, čestný člen SSPE, se dokumentaci příležitostné grafiky věnuje dlouhodobě, uveřejnil již několik set příspěvků, je autorem knihy České exlibris (Hollar, Praha 2000) a jeho publicistickou činnost ocenila FISAE v roce 2010 medailí Uda Ivaska. Objednávky přijímá Nová tiskárna Pelhřimov, Bedřich Kocman, Krasíkovická 1787, 393 01 Pelhřimov, e-mail: kocman@ntp.cz. Prodejná cena přibližně 600 Kč.

Gernot Blum: Deutsche Exlibrisgestalter der letzten 50 Jahre. Teil 2: M – Z.

Exlibriskunst und Grafik DEG – Jahrbuch 2012, (Němečtí tvůrci exlibris posledních 50 let. Díl 2., M – Z.), 294 stran, ISBN 978-3-925300-52-3. Kniha navazuje na loňský 1. díl, který končil příjmeními na L.

Ivana Jonáková, Hana Klínková a Dominik Mačas: Josef Hodek a Josef Váchal. Žák a jeho mistr.

Publikace vydaná při příležitosti stejnojmenné výstavy v Západočeské galerii, Pražská 13, Plzeň, 5. září až 2. prosince 2012. Náklad 400 kusů, velikost 26x23 cm, 144 stran, 142 reprodukcí fotografií, exlibris, dopisů, grafiky a grafických cyklů. ISBN: 978-80-86415-82-6.

Publikace je rozdělena do tří kapitol: Hana Klínková: Příběh jednoho přátelství, Ivana Jonáková: Mistr a jeho nevěrný žák a Dominik Mačas: BHV Historie sdružení Trojram. Připojen je katalog vystavených děl a zkrácené překlady do angličtiny. Kniha je zpracována ve vzorné grafické úpravě, tištěna barevně na křídovém papíře a je v prodeji v Západočeské galerii za částku 300 Kč.

Lgh

ČASOPISY

BOEKMERK tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 38/2012

Po úvodníku následuje první část plánovaného seriálu o známých tvůrcích exlibris. Stručně uvedeno je 13 belgických výtvarníků, až na výjimky, narozených v druhé polovině minulého století. Pohled na reprodukce některých „klasických“ knižních značek z dávnějších období určitě potěší milovníky tohoto krásného stylu. Následuje vzpomínka na nedávno zesnulého André Vercammena. Ze současných výtvarníků tvořících knižní značky jsou představeni – belgický André Goezu (*1939), rumunská, v Paříži žijící dvojice, Marius Martinescu (*1965) a Elena Hlodecová (*1972), ta zřejmě též se slovenským původem, a Frank Eisner (*1959) z Lipska. Celá další statě je věnována belgickému sběrateli Joopu Sliepovi, označeném jako „sfinga exlibristického světa“. Podobně jako Marii Wyneerschovou (viz Knižní značka 2/2012, s. 61) také jeho k exlibris přivedl styk s českým exlibris! I když ne přímo s výtvarníky osobně jako u zmíněné paní. Přítel jej vzal jednou v Sint-Niklaas na výstavu

osmi československých umělců exlibristů. (Samá významná jména.) Hned si tam nějaká exlibris koupil a v roce 1987 si nechal zhotovit první exlibris – litografii od Bohumila Krátkého. Joop Sliep má jednu pozoruhodnou vlastnost. Stojí skutečně za povšimnutí. Přestal sbírat velká exlibris. Shromažďuje jen ta menší, pravá. Větší považuje za volnou grafiku. Po dvou knižních značkách s mapovými náměty následuje informace o již osmnácté mezinárodní exlibristické soutěži Sint-Niklaas 2013. Mezi produktemi osmi nových knižních značek je jedno Suchánkovo a jedno slovenského Miroslava Knapa. Na stránce o Potměšilých exlibris je vtipný rozhovor nad exlibris ruského výtvarníka Viktora Kozlova pojmenovaném „Důchodce“. Recenzovány jsou čtyři knihy a publikace, z nichž nás zaujme osobitě pojatá a rozvržená recenze Martina R. Baeyense. Je o monografii Jiřího Brázdy vydané v Číně. (O ní podrobněji v tomto čísle Knižní značky v rubrice O našich umělcích jinde.)

Jch

Exlibriswereld č. 2/2012

Nederlandse Vereniging voor Exlibris en andere Kleingrafiek

Je představen vynikající grafik Zhivko Mutafchiev, narozený 15. 2. 1967 v Aitos v Bulharsku, který absolvoval Akademii výtvarných umění v Sofii v roce 1994. Druhou částí pokračuje pojednání o exlibris na téma: Homér, Odysseus a Sirény; jedno z reprodukovaných exlibris vytvořil P. Hlavatý. Haarlemský tvůrce exlibris Sjoerd Kuperus se narodil 10. 2. 1893 v Burgu a zemřel 4. 7. 1988 v Koudumu. Byl ilustrátorem, litografem, navrhoval knižní vazby a vytvořil množství exlibris. Článek Jose van Waterschoota je věnován exlibris s romantickým námětem. Další článek pojednává o dvanácti úkolech Herkula, které mu uložil Eurystheus.

Exlibriswereld č. 3/2012

Nederlandse Vereniging voor Exlibris en andere Kleingrafiek

Je představen grafik a ilustrátor Harry Jürgens v pokračování článků o exlibris k Homérově Odyseji. Liesbeth van Zelm – van Galen se věnovala sběratelství užité grafiky již od mládí. Cyklus Homér, Odysseus a Sirény pokračuje třetí částí; je zde reprodukováno exlibris od L. Bednárika. Henri J. Beck je haarlemský tvůrce exlibris. Jan van Krimpen (1892-1958) vytvářel typografickou užitnou grafiku včetně exlibris. Zemřel Leo Bruggeman (1913-2012), významný belgický sběratel exlibris.

KISGRAFIKA, 2012/2

Antoon Vermeylen, vlámský malíř skla a grafik, zemřel 19. 2. 2012. Narodil se v Antverpách (1932), kde byl profesorem na Královské akademii. Díky své manželce H. Horváthové strávil posledních dvacet let svého života v Maďarsku. Proslavil se tvorbou exlibris a malovanými skleněnými okny. Výstavou v Csongrádu byl připomenut Árpád Nagy (1894-1959), zlatník, grafik, tvůrce exlibris a typograf. István Drahos (*14. 12. 1895, †12. 5. 1968), grafik činný v Szentes, byl přítelem Árpáda Nagyho. Následuje článek o příležitostné grafice s tématem Rákóczího osvobození boje od habsburské nadvlády v souvislosti 300. výročím ukončení bojů.

Mitteilungen der Deutschen Exlibris-Gesellschaft č. 2/2012

Příští sjezd DEG se koná 26. až 28. dubna 2013 ve Wurzbachu v hotelu Aparthotel Am Rennsteig. Letošní sjezd DEG se konal 3. až 6. května 2012 v Grassau. Několik

stran je věnováno průběhu letošního sjezdu, sjezdové soutěži, ocenění O. Premstallera, zprávě z jednání (novým prezidentem byl zvolen Klaus Thoms) a finanční zprávě za rok 2011. V souvislosti XXXIV. mezinárodním kongresem FISAE ve Finsku (13. až 18. 8. 2012 v Naantali) je uveřejněn článek o finském exlibris. Album exlibris tiskaře A. Bindseila (1884-1971), které se dostalo darem do sbírky exlibris Gutenbergova muzea v Mohuči, obsahuje 158 exlibris autorů: M. Ade, O. Ubbelohde, W. Ehringhausen, B. Wenig, R. Schiestl, J. Sattler a L. H. Jungnickel, z let 1906 až 1920. V časopise jsou reprodukce exlibris G. Hujbera, K. Smetanové a J. Wernerové a rovněž fotografie českých a slovenských účastníků sjezdu a zahraničních členů SSPE.

Mitteilungen der Österreichischen Exlibris-Gesellschaft, č. 2/2012

Co nám exlibris vyprávějí je název článku o výstavě exlibris svobodných zednářů ze sbírky P. Ratha na zámku Burgk v Duryňsku. H. Neumaier píše o své tematické sbírce hráčů na hudební nástroje, především na loutnu a kytaru. J. Schweikhardt připomíná 170 výročí narození K. Maye a související exlibris. H. Decker se vrací ve svém článku k průběhu sjezdu DEG v Grassau am Chiemsee, kde obdržel dr. O. Premstaller čestné členství DEG. Reprodukováno je exlibris Jiřího Vlacha. V příloze časopisu je návod C. Karolyi, jak hledat exlibris a příležitostnou grafiku v katalogu Rakouské národní knihovny na webových stránkách <http://www.onb.ac.at>.

SELC-EXPRESS, Nr. 89/2012

H. Jürgens vytvořil exlibris s portrétem Josua Leander Gamppa (1889-1969), dřevorytce, akademického malíře a vysokoškolského pedagoga. Hans Thoma (1839-1924), významný německý malíř, se okrajově věnoval také tvorbě exlibris. W. Höngle napsal článek o několika exlibris židovských chemiků. Heinrich Zanger (1874-1957), soudní lékař v Curychu, je připomenut exlibris od G. Rabinovitche. Dr. Elke Schutt Kehm připomíná osudy tří židovských divadelníků: komponisty Franze Schrekera (1878-1934), ředitele divadla Ferdinanda Riesera ((1886-1947) a divadelního nakladatele Ericha Reisse (1887-1951) a jejich exlibris. Zpravodaj SELC slaví 40 let od svého prvního vydání.

Lgh

ZEMŘEL CLAUS WITTAL

Claus Wittal z Wiesbadenu, výrazná osobnost evropského sběratelství, podlehl 18. září 2012 v boji se zákeřnou chorobou. Byl to velmi zkušený sběratel, člověk neobvyčejně laskavý, který pro sběratelství udělal mimořádně mnoho; v roce 1979 založil vlastní nakladatelství specializované na literaturu z oboru exlibris, v němž mimo mnoha dalších knih vyšel čtyřsvazkový katalog sbírky exlibris Gutenbergova muzea v Mohuči (sám byl spoluautorem jedné části), monografie o exlibris E. Orlika a řada reprintů starších a hledaných publikací. Jeho antikvariát byl zdrojem přírůstků mnoha sbírek a knihoven. Významně se dlouhá léta podílel na činnosti německé exlibristické společnosti jako její hospodář a organizátor tří sjezdů, v Mohuči a Wiesbadenu. Málo známá zůstala Wittalova tvorba exlibris, která byla jeho privatem.

Claus Wittal se narodil 28. ledna 1955 v rodině tiskaře ve Wiesbadenu, kde pak celý život působil, nejprve jako knihkupec, později jako samostatný nakladatel, člen německého nakladatelského svazu.

Milan Humplík

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 3/2012

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň 12, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.

Redakční kruh: Ing. Milan Humplík, doc. RNDr. Josef Chalupský a Aleš Nevečeřal.

Jazyková korektura: René Keller.

Předseda SSPE: Karel Urban, Na Vyhlídce 291, 252 06 Davle.

Název časopisu a logo na poslední straně: akademický malíř Miroslav Houra.

Vydává: Spolek sběratelů a přátele exlibris v Praze, P. O. BOX 645,

111 21 Praha 1. Číslo účtu: 87951/0300.

Pro zasílání plateb ze zahraničí platí pro číslo účtu vedeného v euro:

SWIFT/BIC: CEKOCZPP, IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690.

ISSN 1211- 3840. Číslo registrace MK ČR E 11475.

Počítacová sazba, grafická úprava a zlom: Ing. Jan Langhammer, CSc.

Tisk: Miroslav Kratochvíl, Ke Skomelnu 398, 338 28 Radnice. Náklad 550 výtisků.

Rozesílá Postservis Praha.

Webové stránky: www.sspe.cz.

Toto číslo vyšlo 15. 10. 2012. Redakční uzávěrka příštího vydání je 30. 11. 2012.